

Rajkumar Hirani – 3 Idiots

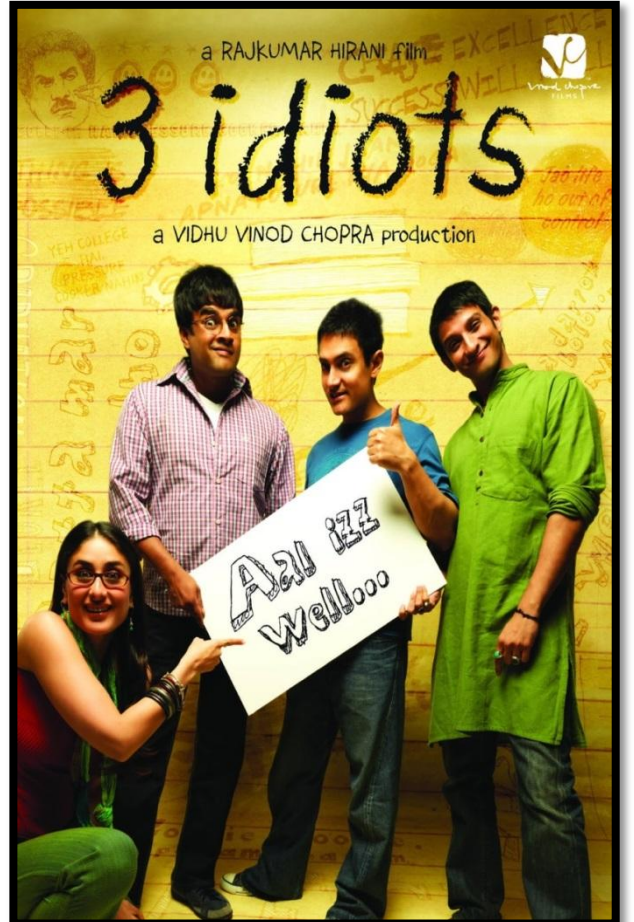
Mikail BOZ

“Aslında herkes dahidir. Ama siz kalkıp bir balığı ağaca tırmanma yeteneğine göre yargılırsanız tüm hayatınızı aptal olduğuna inanarak geçirir.” *Albert Einstein*

Çocuklar için yaşam zordur. Anne ve babalar bilinçli olarak olmasa bile çocuklarını kendi eksikliklerinin bir telafisi olarak görür ve geçmişte kendilerinin yapamadığı her şeyi onların omuzlarına yüklerler. Böylece ailenin beklentileri karşılanırken çocukların hayalleri sönüp gider. Hatta onlar ileride büyüüp anne-baba olduğunda da kendi kaybedilmiş hayallerini kendi çocuklarında telafi etmeye girişirler. Böylece gelenek çocukları tüketen dev bir canavara dönüşür.

2009 yapımı, **Rajkumar Hirani**'nin yönettiği **3 Idiots** da öncelikle baba ve annelerinin iktidarından kurtulmaya çalışan, onların kuralları ve destekleri karşılığında kendi ideallerinden vazgeçen gençlerin hikayesini görüyoruz. Mühendislik gibi afili bir işi yaptırıp, oğullarının diplomasını evin başköşesine koymak isteyen aileler, çocuklara hangi toplumsal sınıftan olurlarsa olsunlar kendi tercihlerini gerçekleştirmek için şans tanımazlar. Raju Rastogi (**Sharman Joshi**) fakir ailenin kurtuluş umudu olmuştur; Farhan Qureshi (**Ranganathan Madhavan**) fotoğrafçılık yeteneği varken mühendis olmaya zorlanmış, Ranchoddas "Rancho"

Shamaldas Chhanchad (**Aamir Khan**) ise bir başkasının adına okumak durumunda kalan, herkesin zengin zannettiği ama bir bahçıvanın oğlu olan bir gençtir. Sadece Rancho ideallerinin farkındadır. Raju ve Farhan ise bilişsel bir dönüşüm yaşayana kadar babanın karşısına geçip “ben aslında şu mesleği icra etmek istiyorum” diyemez. Hayal kırıklığı yaratmaktan, kendisine bağlanan umutları boşa çıkarmaktan korkarlar ve sonunda

koru içinde kendi hayatlarını değil başkasının onlara biçtiği hayatı yaşarlar. Film ise tam bu noktada farklı bir olasılığın daha olduğunu izleyiciye hatırlatıyor.

Rekabet yaşamın tek kuralı mı?

Zaten daimi olarak aile baskısı içinde yaşayan bu gençler üniversiteye geldiklerinde Profesör **Viru "Virus" Sahastrabuddhe**'de (**Boman Irani**) ete kemiğe bürünen bir başka baskıyla karşı kaşıya kalırlar; **rekabet**. Profesör için üniversiteye girmenin yanında üniversitede kalmak ve derslerde başarılı olmak da bir rekabet işidir. Rekabet doğanın her bir katmanında bulunmaktadır ve güçsüzsünüz, başarılı değilseniz, iyi notlar alamıyorsanız ne sektörde iyi bir yere gelmeniz mümkündür ne de "**başarılı**" bir insan olmanız. Bu yüzden eğer bir kişi başarının yolunu açmak istiyorsa sürekli rekabet etmeli, arkadaşlarını satmalı, kitabi kurallara uyup hedefine ulaşmalıdır. Profesör bu yolda Raju'yu okuldan atılmakla tehdit ederken oraya arkadaşının (Rancho) ismini yazıp atılmaktan kurtulmayı bile önerir. Genç ise çareyi arkadaşını satmakta değil, kendini pencereden dışarı atmakta bulur. Bu yolla, intihar ederek bir protesto gerçekleştirir ama bu intihar bile profesör için "**zayıflıktır**" ve ileride Raju iş bulup iddiayı kazandığında sınavlarda en zor soruları sorup onu okulda

bırakmak ister. Çünkü hayat denilen "**savaşta**" her şey mubahtır.

Rancho bulunduğu yere her daim bir değişiklik getirir. Kurallara uymaz, açıklamalarını basitleştirmeye çalışır, üniversitedeki notlama ve başarı siteminin gerçek yetenekleri ölçmekte yetersiz olduğunu iddia eder. Bunu profesöre ifade ettiğinde profesör kendisine "**nasıl öğreteceğini**" öğretmeye çalışan bu genci dersliğe götürür ve ona "**ders vermes**"ni salıklar. Amacı bu tür idealistçe fikirlerin ne kadar anlamsız ve gerçeklerden kopuk olduğunu göstermektir. Rancho ise bir süre duraksadıktan sonra tahtaya birkaç harf yazar ve bu harflerin içinde saklı kelimeyi bulmaları için tüm öğrencilere yarım dakika süre verir. Hemen herkes yarışmacı biçimde yazılan harflere doğru dürüst bakmadan sonucu araştırır ve doğal olarak yarım dakika sonra kimse kelimeyi bulamaz. Rancho yalnızca arkadaşlarının isimlerini başka harflerle gizleyerek yazmıştır tahtaya. Profesör güzel bir ders almıştır ve tüm sınıfın gülüşünü "**sessizlik**" diyerek boğmaya çalışır. Üniversitede ölçme vardır ama ölçülen bir şey yoktur aslında. Eğiticilerin eğitilmesi gerektiği ise daha bir ayyuka çıkar.

Rancho'nun iyimserliği: Aal izz well

Rancho kurallara uyup onlarla yaşayan, her daim kötümserliğe ve korkuya alışmış insanların karşısında da çözüm getiren, gündelik hayata hitap eden bir iyimserliği temsil eder. Sloganlaşan "All is well", her şeyin iyi olacağı ifadesi, şeyleri iyi yapmasa da onu yapanın iyimser olmasını sağlayacaktır. Böylece birey sorunlara karşı daha çözümcü bir yaklaşım gerçekleştirebilir. Rancho için iyimserlik Polyanacılık değildir, babanın hastalığında, arkadaşını hastaneye yetiştirirken, mezun olamadığı için intihar eden öğrencinin yarım kalmış portatif helikopterini tamir etmeye çalışırken ya da doğum yapacak kadına yardım ederken hep iyimserliğini pratiğe döker, çevresindekiler için bunu anlamlı kılar. Yani iyimserlik bir pratik meselesidir.

Filmde Rancho bir yandan "normal" bir öğrenci olmayarak başarısızmış gibi görünürken, okul birincisi olup büyük bir organizasyonun başına geçerek başarıyı da yakalar. Diğerleri gibi fildişi kulelere gidip toplumdandan kopuk bir yaşam sürmez. O kuru kuru bilgiye sahip olmak yerine bu bilgiyi yaşam için kolaylaştırıcı bir şeye dönüştürür. Kimi yönleriyle cennetimsi bir özellik gösteren uzak diyarlara gidip cahil ve bilgisiz insanlara teknik bilgiyi gündelik ihtiyaçlara nasıl uygulayacaklarını gösterir. Her şeyi para ile hesaplayan, hediyelere de paragözüyle bakan zenginlere karşı insancılığı temsil eder ve Pia'yı (Kareena Kapoor) yapacağı yanlış tercih konusunda uyarır. Bu yönüyle filme yalnızca çocukların bireyselliklerini kazanma mücadelesi değil, kapitalizmin rekabetçi ortamından bunalmış bir neslin tepkisi olarak da bakabiliriz. Zira bu nesil her şeyin araçsallaştığı bir toplumsal yapıya karşı tepkisini göstermekte yeniden bir insani temas yaratmak istemektedir. Bu yönüyle de filmin çok daha geniş bir perspektifle eğitim felse-

fesinin problemlerini konusallaştırdığını, iyi, doğru bir eğitimin nasıl olması gerektiği konusunda öneriler getirdiğini söylemek mümkündür. Bireyin özelliklerini dikkate alan, toplumun ve bireyin ihtiyaçlarıyla tasarlanmış, pragmatik bir yönü bulunsa da bunu çıkarıcılığa dönüştürmekten kaçınan daha modern bir eğitim felsefesi ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan daimici ve esasici eğitim felsefeleri eleştirilirken, ilerlemeci ve yeniden kurmacı eğitim felsefe anlayışlarının filmsel anlatıda desteklendiğini söylemek mümkün.

3 Idiots maddi yaşamın bunaltıcılığı karşısında manevi yaşamı yüceltme kolaylığına da kaçmıyor. Başarı ölçütlerini değiştirip geçmişin baskısından kurtulan, kendi seçimlerini yapan ve dolayısıyla daha mutlu olan insanın nasıl olacağına dair fikirler ileri sürüyor. Bu yüzden filmdeki mutlu son da izleyiciyi rahatlatan, onu sakinleştiren bir şey değil; eğer kendi istek ve beklentilerini takip ederse, bir başka yolu seçerse, kişiyi bugünün standartlarında bile bir başarı elde edebileceği konusunda cesaretlendiriyor. Böylece film bittiğinde, filmin evreninden çıkıp kendi dünyalarına dönen izleyiciler için akılda bir soru işareti canlı bir şekilde duruyor. Çünkü herkesin yeteneği farklıdır ve insan en çok sevdiği bir işi icra ederken başarılı olacaktır. Hayat yarışmadan ibaret değildir.

Belki başımızı kaldırıp bizi saran çevre ve toplumun ilerisine, ufka doğru bakmanın zamanı çoktan gelmiştir. 3 Idiots bunu güçlü bir şekilde dile getiren güzel bir Bollywood filmi.